

"ORA LA PLUMA, ORA LA ESPADA"

CRITICA IRRESPONSABLE

Por Arcadio López-Casanova

NON deixa de semellar sorprendente que o amplio desenrollo acadado pola nosa literatura, non atope horizontes paralelos nunha crítica solvente, seria, cheia de rigor, orientadora. Dende logo o problema é grave, moi grave, e anén resulta certo que naide, deixa agora, enfrentouse co nin intentou falar claro, cecas, chega a pensar, porque como seres humanos ó que mal é ó que menos preocúpame non se crean "certos problemas".

Iste continuo xogo de dependencias, de tira e afloxa, de desercios, iste cañíllar "en non me meto, logo móntense conmigo", é o que permite súa dubida que a cuestión siga en pé, que se manteña e que, por tódalas bandas (sobre todo poña banda do inocente lector) xurdan multitud de lastimelras consecuencias. Non esquezamos, anáis, que falar limpo nunca illes gustou a certas persoas, principalmente a aquelas que, sia seguramente na súa obra todo o botán en maus dos "bóis amigos críticos". Con todo resulta evidente que ista cuestión toma dende hai tempo alturas de tintes amargues en críticos". Cor todo, resulta evidente que ista cuestión toma dende hai tempo alturas de tintes amargues en demasia de tintes que un non pode soportar, baixo pena de sentir aspallada a si: mínima dignidade.

¿Cómo está entón plantexado o problema? Os seus síntesis de identidade aparecen claramente trazados: dura velra falta de verdadeiro rigor, falta de seriedade no tratamento dos termos (é unha "crítica orientadora" que sempre de palabras valerás, de tópicos, de frases ditas e reditas e aplicables acó a aló); de outra, en consecuencia do devanido, nula intención de clarificar, nula

lo desejo de auténtica valoración, etc. En resumen: resultado de total confusionalismo, de total alteración das cousas, de total ausencia de sentido. As causas...?

A radix do problema (as poucas veces que se buscou) quixose establecer, simplificando o panorama desolador, cubra "definición" que non deben, los que deberían falar, producir garrapatas: "faian os que non deben. I os que deberían falar, calan". Por suposto, tal asveración non descobre ningún Mediterráneo e non pasa de ser un sutil xesto para eludir esa radix. Porque, entón, bañaría que perguntar: ¿dónde están os que calan, por qué calan, cumplen con a súa misión calando...?

Noce o celme do asunto radia en que, por nesugraria, a nosa "crítica" orientadora (dos "estudios literarios" xa falaremos), non rebasou os límites do ámbito familiar. De tal xeito que, á hora de encuñiar, a tabla de vaiores, reducense simplemente a isto: "libro do paí", "libro do fillo", "libro do curmán"...

Non se come da asunto radia en que, por nesugraria, a nosa "crítica" orientadora (dos "estudios literarios" xa falaremos), non rebasou os límites do ámbito familiar. De tal xeito que, á hora de encuñiar, a tabla de vaiores, reducense simplemente a isto: "libro do paí", "libro do fillo", "libro do curmán"...

porque vexo vir ó gato das mil poucas (iste, dirán os listos de sempre, está resentido, trafta mal e por iso...) "Dabondo conozco os calificativos que se lle aplican, niste saño país, a quem se atreve a falar claro! Mais, de verdade, sinto que non me caso eles non valgan. Pola contra, "tiven a sorte" de que a crítica sempre me tratará estupendamente, como si os meus libros, foran "libros do paí": agua, outra cosa aparte é que, cegado "polo favor", an non chegue a paípar a realidade do problema (altitudo que, "por medo", tómase, devota e inocentemente, seguindo as "orientacións", achegáranse a algúns páxinas de terceira ou coarta "división" que, en consecuencia, esborráranles todo interese. Lamentable!

A ningunha parte, polo tanto, podes ir por istes caminos. Porque como vimos dicido, non somentes falta senso no verdadeiro análisis das obras (todo se reduce, repito, a palabaras valeiras, tópicos, frases sabidas, etc.) sinón que, amais, falta verdadeira intención de xuzzgar, de ensuciar, de situar as cousas. Ou hai incierto, ou, sin más, negase o pan a sal. De tal xeito que, ó saltar un libro, xa se conta a crítica favorable dos amigos e ó mellor, cuma desfavorable dos "enemigos". Porque, neñeito, facer unha crítica desfavorable dunha publicación presumiu (hasta onde chegamos!), enseñistelo. Pois menos, así temo sucedido: ó me referir unha vez negativamente a certo libro de poemas (que encheu de palabras valeiras multitud de periódicos), algun perguntonme: "Qué che pasa con Fulano?". Por supuesto, nada tíña eu contra o señor; o que tíña era que o seu libro resultaba lamentable.

Pois ben: donde está a solución? Unha mínima, ó menos, en pedir un anaco de responsabilidade, de senzatez, de houreadez. Dunha vez e prós, é que o resultado de semellante opereta está dante de nos. I elqui serán ben que fagamos un parentés,

os seus tristes froitos, pois dimo a esperanza. Non me resulta novo acentuar que non me resulta novo. Non se produxo na nosa lírica un libro que dese testimonia do home como isto de poeta ourenseño Anton Noriega Varela ou Aquilino Iglesia Alvarado por poner exemplos escriptos. Ainda tratándose destes grandes poetas pódese decir que non chegaron a espresar o seu do home coa eficacia e coa fondura con que o fa en "Non". Anton Tovar, coa goaxe sinxela, popular, comín e liso, do adxectivo, o uso —non só uso— das imaxes e das metáforas, emprego do verso libre talentosamente, xunto con gran talento poético, fan posibelisa obra mestra que é "Non". Tovar é, ante todo, un poeta sobreiro. Un poeta sobreiro que non pode sentir. Por eso a sua poesía en particular —e mais a dista libro en particular— non se entrega doadamente nunha primeira leitura, pese a súa temática urgente e necesaria, e mais en Galicia onde, por outra banda, hai unha grande e antiga tradición de poesía social dende os Cancioneiros medievais de Celso Emilio Ferreiro, pasando por Rosalia e Cúrdas; ainda que, tamén entre nós, ha unha impresionante tradición lírica.

Antes de publicar "Non", Anton Tovar dera a luz un impresionante libro en galego: "Arredores", ademais doutros tres libros en castelán de gran calidad. "Non" pra só menos, resume toda a tarefa creadora do poeta ourenseño. Tovar é esencialmente, un poeta lírico nítiles intres nos que a "lírica pura" está desacreditada e nos que os poetas se deixan levar polo "social", buscán o xogo reciproco, o intres personal do labou e a coincidencia cheirosa. Quen poida decir algo, que faile, pra que repita as notas musicais conocidas de sempre, morcenza a bocia i amen.

E que, finalmente, debemos pensar (si quedou xente "pensante") que todos istes feitos sulinados (vivos e presentes na mente de todos) non fan outra cosa que perxudicar o prestixio xeral. Xa que temos acudado (tras moitos esforzos e loitas) un fermoso horizonte cultural, rachemos iste "ambío familiar" e falemos, pra sempre, clara, limpia, sensata e hourlyada. O resto será somentes enganxarnos a nós mesmos, serán edificar torres de Babel que ben se sabe, cando cain, cain con horrible estripiño.

Da nova lírica galega

«NON», DE ANTON TOVAR BOBILLO

Por Manuel María

Hai outro libro na poesía galega semellante ó de Tovar en fonduras e tanto, nunca pode pechar que non se produxe na nosa lírica un libro que dese testimonia do home como isto de poeta ourenseño Anton Noriega Varela ou Aquilino Iglesia Alvarado por poner exemplos escriptos. Ainda tratándose destes grandes poetas pódese decir que non chegaron a espresar o seu do home coa eficacia e coa fondura con que o fa en "Non". Anton Tovar, coa goaxe sinxela, popular, comín e liso, do adxectivo, o uso —non só uso— das imaxes e das metáforas, emprego do verso libre talentosamente, xunto con gran talento poético, fan posibelisa obra mestra que é "Non". Tovar é, ante todo, un poeta sobreiro. Un poeta sobreiro que non pode sentir. Por eso a sua poesía en particular —e mais a dista libro en particular— non se entrega doadamente nunha primeira leitura, pese a súa temática urgente e necesaria, e mais en Galicia onde, por otra banda, hai unha grande e antiga tradición de poesía social dende os Cancioneiros medievais de Celso Emilio Ferreiro, pasando por Rosalia e Cúrdas; ainda que, tamén entre nós, ha unha impresionante tradición lírica.

"Non" é un libro cheo de "dolorido sentir" como o verso de Garcilaso de la Vega. Unha emoción tensa que non decai, vai dende a adicación deixa o deradeiro verso que pecha o volume. O libro está acudado a Xesús Blanco Fernández, "A nosa Susina de todos nós", pra decilo coa expresión do poeta Xesús Blanco foi a vella criada de toda a vida, que serviu e morreu, na casa dos Tovar. Coñadamos que ista adicación, tan humana e conmovedora, é todo un curso de ética que val por moitos poemas.

O libro abrese co poema —unha especie de prólogo— titulado "Non é pra vos", no que se lén istes versos:

Non é pra vos pra quien desfollo meu corazon páxina a páxina. Non é pra vos homes felices, homes vivendo nas entradas dunha luz falsa que non é mais que una bumba de alborada das.

Tovar escribi os seus poemas:

Pra ti home ferido e noble...

Despois disto poema-prólogo, o volume divideuse en tres partes. En tres libros ben diferenciados cuo tema común —o que lle dá unidade temática ó libro— é o amor. O amor a Muller —eterno femenino— e tamén o amor ós semellantes, a entrega sin reservas ós dous homes, ó mundo que nos rodea: a vida na que estamos chantados. Tovar comprende, incruso diríamos que ama, a imperfección do mundo —o único que ten o poeta, o único mundo que temos todos— e por ese mesmo o canta. Sonos, ensnos, ureas, queixas, ledicas e desenganos. Así está resumido —demasiado resumido— esa é a verdade —o contido de "Non". Temas sabidos e vellos, cousas de sempre que a todos nos acontecen con maior ou menor frecuencia. A vida, pra decilo cumha soia palabral. A vida cotidiana, monesta e encruso aburrida, si queredes; pero tamén, as veces ilusoria e chea de ledicia. Iste é, ó noso xuicio, o gran acerto de Tovar. O cantar a vida é como é, sin evasión, con palabras que a todos nos son familiares e que quedan espaldadas no mais fondo de nós. O poeta, ainda que esta na vida, tamén está sobre a vida, vencendo a vida —si é que algúns xeito pode ser vencida— coa sua palabra, co seu máxico, pero tamén arrepiante don da palabra.

Si as emocións son difícilmente expostas, si a poesía é unha aposta a literatura galega tan carente, donde o noso Renacer do século XIX, de poemas de amor e de tristeza, o non é non Bécquer cuas andanzas quedan xa ben lonxe —en Pedro Salinas ou no Pablo Neruda en "Veinte poemas de amor y una canción desesperada" ou en "Los versos del capitán" ou nos "Cuentos de amor de mi hermano"». Con todo os versos de Tovar, con os seus sonhos, con os seus poemas, con o seu amor a Muller —eterno femenino— e tamén o amor ós semellantes, a entrega sin reservas ós dous homes, ó mundo que nos rodea: a vida na que estamos chantados. To var comprende, incruso diríamos que ama, a imperfección do mundo —o único que ten o poeta, o único mundo que temos todos— e por ese mesmo o canta. Sonos, ensnos, ureas, queixas, ledicas e desenganos. Así está resumido —demasiado resumido— esa é a verdade —o contido de "Non". Temas sabidos e vellos, cousas de sempre que a todos nos acontecen con maior ou menor frecuencia. A vida, pra decilo cumha soia palabral. A vida cotidiana, monesta e encruso aburrida, si queredes; pero tamén, as veces ilusoria e chea de ledicia. Iste é, ó noso xuicio, o gran acerto de Tovar. O cantar a vida é como é, sin evasión, con palabras que a todos nos son familiares e que quedan espaldadas no mais fondo de nós. O poeta, ainda que esta na vida, tamén está sobre a vida, vencendo a vida —si é que algúns xeito pode ser vencida— coa sua palabra, co seu máxico, pero tamén arrepiante don da palavra.

Xa non te teño amor i anda te canto.

"Non" é un libro ateigado de sugerencias, de afirmacións, de negacións, de interrogantes que quedan abertos a noso espírito. Que irán, fíndenos compaña, sempre con nos, desacoungándonos e enriquecendomos. Pechamos o libro con pesar. Deixámolo ó alcance da nosa moa. Estamos seguros de que voltaremos a abrilo moitas más veces. Porque a sua mensaxe, chea de humanidade, de texante, faios moita falta. Moxisima falta.

Continuamos ofreciéndoos nuestra...

SENSACIONAL

FABULOSA VENTA RETALES

Cortes falda lana desde 15 Ptas. Cortes Pantalón Tergal desde 165

Cortes traje caballero desde 590 Pts. - Cortes Americana caballero desde 175 Pts. - Vestidos Tergal desde 75

Cortes traje chaqueta desde 185 Pts. - Pantalones Polyester desde 75 Pts. - Pantalones qüicos desde 25

Cortes abrigo señora desde 95 Pts. - Vestidos lana, estampados desde 90 Pts. y miles de RETALES

ALMACENES LUCENSES

Una tradicional liquidación de RETALES que asombra por sus artículos y bajos precios

Desde mañana

DIA 5

FEBRERO

SALDAMOS

Miles de pares de zapatos para señora, caballero y niños

Zapatos Señora desde 25 a 199 Ptas.

Zapatos Caballero desde 100 a 299 Ptas.

Cálcese ahora para todo el año!

CALZADOS DOVAL

Vea nuestros escaparates de Conde Pallares, n.º 5

AUTOMOVILES

VENDO Seat 1.400-C, motor Barretos C-60. Precio 65.000 pts. Para la Taxis Angel Fernández Gómez.

BOLSA DE LA PROPIEDAD

En esta sección únicamente podrán publicar sus anuncios los agentes colegiados de la Propiedad Inmobiliaria y los propietarios de fincas

ALQUILERES

SE ALQUILA vivienda pequeña. Informes: Ruanueva, 92.

NECESITO piso, seis o siete habitaciones. Informes: Teléfono 21-55 43, 3, 610-16-65.

SE ALQUILA piso. Avda. Coruña, 168, primer.

HABITACION céntrica, económica. Teléfono 21-16-93, de 1 a 3.

FINCAS Y SOLARES

SE VENDE casa, calle José Antonio, 1, pisos libres. Informes Imprenta Jayo.

VENDO bares comerciales, pisos modernos, céntricos. Facilitades. Informes: San Roque, 46, bajo.

VENDO casas, pisos a estrenar, solares, fincas para instalación industrias, tugares. Agencia Faro, Calvo Sotelo, 24.

SE ARRIENDA o vende, bajo 1.000 metros cuadrados. Avenida de La Coruña, 50. Informes teléfono 21-11-62 23-33-70.

SE VENDE casa num. 17 Calle San Roque. Informes: Jesús Cédron del Valle (Hogar Santa María).

VENDIMOS casas, solares, fincas, Núñez Torrón. Santo Domingo, 1.

VENDESE casa en 18 de Julio, 50, informes; en el tercero.

VENDO casa céntrica, con piso libre. Informes: San Marcos, 17, bajo.

SAN Cristóbal, primera academia de conductores de Lugo. Preparación acelerada. San Marcos, 1. Teléfono 21-25-12.

VENDO Gordini, en magnífico estado. Informes: Gonzacoca. Teléfono 21-59-44.

SE VENDE Barreiros 115, pocos kilómetros. Informes: Gestoría Higinio ABUIN vende. Camión Barreiros, 6 toneladas, nuevo.

ABUIN vende. Land-Rover corto.

ABUIN vende. Furgón Commer reacondicionado con garantía.

ABUIN vende. Land-Rover 109 chasis largo.

OCAZION. Se vende Simca 1.000, impecable. Informes: Talleres Cano.

BARREIROS, todo terreno, buen precio, amplias facilidades. Informes. Teléfono 21-36-45.

VENDESE D.K.W., moderna. 75.000 pesetas. Merendero "El Pinar" Homebreiro, (laredo).

COMERCIAL Automóviles Usa. dos. Teléfonos 21-37-94 — 21-37-95. Carretera Coruña, 46-48. Oficina: DKW F-1.000 Moderna, 26.000 Kms. Facilidades. Gordini exento, seminuevo, muchos extras. Ondina 4 marchas, 12 Voltios, seminuevo, exento. Seat 600-D, seminuevo.

VENDEMOS Seat 600-D., 850, motor Fiat. General Mola, 38.

MECANIZACION motores. Trabajos garantizados. Cola. Ebro. Ford. Servicio oficial. Cola.

EBRO, camiones, tractores. Servicio Oficial Cola. Rectificación motores garantizados. Cola.

OCAZION. Seat 600-D. Especial, libre impuestos. Milagrosa, 27 - 1.º

Teléfono 21-20-72.

VOLSWAGEN. modelo lujo Karma perfecto estado, vende G. Keppler. Teléfono 42. Sarria.

RENAULT 4-4, vend